

PUBLICACIONS

Redacció

100 coses que cal saber sobre intel·ligència artificial,

de Ramon López de Mántaras i Badia,
Antoni Hernández-Fernández

La irrupció de les anomenades *intel·ligències artificials* (IA) generatives els darrers anys, en especial amb l'arribada, a finals de 2022, de ChatGPT, ha generat un autèntic *totum revolutum* mediàtic. Ara sembla que, especialment en el periodisme i el sector educatiu, tothom entén sobre el tema, i els experts i opinadors surten com bolets, a dojo i amb un cert desg-

vell, als mitjans de comunicació.

Doncs bé, en aquest autèntic guirigall, calen veus realment expertes i assenyades com la de Ramon López de Mántaras i Badia. Perquè López de Mántaras no acaba d'arribar, ni molt menys, a l'àmbit d'estudi de la IA. Ja ha viscut diverses inflades del suflé de la IA. A més de la seva obra científica, López de Mántaras ha publicat molts articles de divulgació sobre el tema i ha explorat també aspectes com la tecnoètica, la creativitat o la interacció entre humans i màquines, dedicant-hi bona part de la seva vida. Ho ha fet des de sota, amb obres divulgatives anteriors molt recomanables, com la que va escriure el 2017, en castellà, amb Pedro Meseguer, *Inteligencia artificial*, editada pel Centre Superior d'Investigacions Científiques (CSIC), on, per cert, fundà fa trenta anys (el 1994) el seu Institut d'Investigació en Intel·ligència Artificial (IIA).

Calia, no obstant això, una obra similar en català, entretinguda i entenedora, per a tots els públics, i, sobretot, actualitzada. En aquest sentit, López de Mántaras aprofita també el format didàctic de la col·lecció «De 100 en 100», de Cossetània, en què amb breus pín-doles és capaç no només de mostrar-nos que la IA no és ni intel·ligent ni artificial, sinó també que queda un gran recorregut a la societat per saber integrar-la millor a la quotidianitat, vetllant per aspectes ètics, laborals i mediambientals.

L'autor explora així, per començar, la història de la IA, en relata els hiverns i els avenços històrics; posterior-

ment, transita per àmbits com la robòtica, la sanitat i l'impacte ambiental; hi ha seccions úniques sobre l'observació de l'Univers, els jocs o la creativitat computacional; desvela, de manera sublim, el paper de la IA en l'estudi del llenguatge i dels sistemes de comunicació animal; es fica, amb una agilitat prosística única, en la crítica sobre l'impacte social de la IA, reflexionant sobre la necessitat de regulació i la tecnoètica, i, finalment, planteja els reptes que potser els anys vinents viurem (o no). Estarà la recerca futura a l'altura? I la societat i els líders polítics? Anirem realment «cap a intel·ligències artificials realment intel·ligents», com es planteja al darrer capítol del llibre?

No us perdeu aquesta delícia. Són 100 bocins meravellosos, síntesi de l'humanisme pur del seu autor, que situen qualsevol lector en un present que regalima allò que en diuen *intel·ligència artificial*. Llegint-los ningú no gosarà dir que la tecnologia ens deshumanitza.

100 coses que cal saber sobre intel·ligència artificial

Ramon López de Mántaras i Badia

Data d'edició: 2023

Descripció física: rústica amb solapes, 13 cm x 20 cm, 320 p.

ISBN: 978-84-1356-289-6

Editorial: Cossetània

Col·lecció: De 100 en 100; 78

Se'n pot llegir un fragment a: <https://lafinestralectora.cat/wp-content/PDFS/cossetania/tasts/TAST100-coses-que-cal-saber-sobre-intelligencia-artificial.pdf>

Web del llibre: <https://lafinestralectora.cat/100-coses-que-cal-saber-sobre-intelligencia-artificial/>

Web de l'IIIA-CSIC (català): <https://www.iiia.csic.es/ca/>

Al meu aire amb... el meu mòbil i les meves xarxes,

de Víctor Romero i Pedrita Parker,
Antoni Hernández-Fernández

La potser mal anomenada addicció a les pantalles és una de les problemàtiques que més preocupa pares i mares en l'educació dels seus fills, així com els educadors, tot i que —només cal observar el nostre entorn— ens trobem davant d'un greu problema social. Els adults no són exemple d'ús responsable i equilibrat del telèfon mòbil, en general. Pensant en els

més menuts, Víctor Romero, ajudat per la il·lustradora Pedrita Parker, presenta aquest llibre, per a infants a partir de vuit anys, en què no només fan reflexionar els més petits sobre els bons usos de la tecnologia, sinó que, a més, s'han animat amb una fantàstica síntesi de la història de la informàtica i la tecnologia. Ens expliquen els fonaments tècnics del maquinari, o *hardware*, i el programari, o *software*, i ens parlen d'Internet, dels videojocs, de les xarxes socials digitals i del futur que ens espera... Fins i tot s'atreveixen amb una secció sobre l'ara omnipresent intel·ligència artificial.

És clar que una obra així s'arrisca a no deixar content ningú: hi haurà qui hi veurà una promoció de les addiccions als videojocs o a les xarxes socials, als quals prou sobreexposada es troba ja la canalla, i hi haurà qui trobarà que hi falten més consells directes i clars per als nens. L'esforç de Romero i Parker és imprescindible: cal parlar més de tecnologia des de l'educació primària. Cal un bon ensenyament de la tecnologia, més enllà d'una prohibició escolar que, com en altres temàtiques, abandona els joves a formar-se fora de l'escola.

Romero i Parker s'hi han esforçat molt: el format pot ser més adequat per a nens a partir de deu anys, especialment per la tipografia i el nivell del text, però està molt bé que abans de la secundària ja es comencin a comprendre els fonaments de la informàtica i les tecnologies electròniques. El llibre abunda en el mite social que la tecnologia és l'electrònica i la informàtica, quan tecnologia és també el llapis i el paper, però actualment és una llicència tan estesa que fins i tot el lector avesat hi pot caure. També caldria afegir en alguns moments més figures femenines, tant de personatges infantils participants del fil narratiu com d'investigadores o científiques rellevants a la història de la tecnologia, sobretot recents, a més de referents bàsics com Ada Lovelace o Hedy Lamarr.

En ple debat educatiu sobre la prohibició total del mòbil als centres escolars, amb les matèries de tecnologia arcaonades a la secundària (i inexistents a la primària), i amb l'esclat de la intel·ligència artificial a la societat, més

ens val començar a promoure una bona educació tecnològica des de la base. De petitó es cria l'arbret, que deien els nostres avis. Les conseqüències de no fer-ho ja ens les anirem trobant. Fora ideal que els joves ja haguessin rebut una bona formació abans de la pubescència. No ens podem permetre com a societat la ignorància tecnològica.

En aquest context, obres com les de Romero i Parker semblen imprescindibles, perquè davant la rauxa tecnològica cal seny, i és ben difícil arribar al seny sense el coneixement. I, si es pot aprendre de forma divertida, com fan els nens, millor. «Delectare et prodesse», que deia Horaci.

Al meu aire amb... el meu mòbil i les meves xarxes

Víctor Romero i Pedrita Parker

Data d'edició: 2022

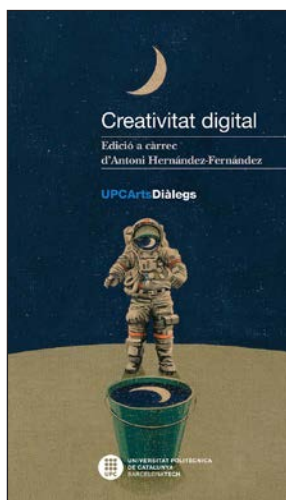
Descripció física: rústica, 128 p.

ISBN: 978-84-19250-78-0

Editorial: Larousse

Se'n pot llegir gratis l'índex i un fragment a: <https://www.larousse.es/libro/infantil-juvenil/al-meu-aire-amb-el-meu-mobil-i-les-meves-xarxes-pedrita-parker-9788419250711/>

Creativitat digital, edició a càrrec d'Antoni Hernández-Fernández Antoni Olivé Ramon

Aquest llibre és el segon volum de la col·lecció «Diàleg UPC Arts», impulsada per la Universitat Politècnica de Catalunya (UPC). L'anterior fou el llibre publicat l'any 2022 amb el títol *Intel·ligència artificial i tecnològica*.¹ Ambdós llibres comparteixen l'objectiu d'aportar reflexions sobre les implicacions ètiques de la digitalització. El primer es va centrar essencialment en l'impacte de la digitalització sobre la privacitat. Aquest ho fa en l'impacte sobre la creativitat.

El llibre té dues parts: «Reflexions» i «Experiències». La primera consta de sis articles fets per investigadors, majoritàriament de la UPC, que aporten els seus punts de vista sobre diversos aspectes de la creativitat digital. La segona té un caire més pràctic i consta de tres articles que descriuen experiències, fetes en el marc de la UPC, que posen de manifest aspectes de l'impacte de la digitalització en l'art.

1. Vegeu-ne la ressenya feta en el número 11 d'aquesta mateixa revista a <https://revistes.iec.cat/index.php/RTEC/article/view/150648/148429>.

El punt de partida dels autors de diversos articles del llibre és la creativitat. És un terme d'ús corrent però gens fàcil de definir amb precisió. Els autors ens n'ofereixen diverses aproximacions, tant del seu significat com de les respostes a preguntes que se susciten de manera natural. Són preguntes com ara: com podem saber si una cosa és una creació?, quines menes de coses poden ser creatives?, o qui pot ser creatiu?

El llibre posa el focus en la creativitat digital i, més concretament, en la creativitat en el context de la intel·ligència artificial (IA). En aquest àmbit, els autors es plantegen un munt de preguntes i n'exploren les possibles respostes. Es fan preguntes com ara: què és la creativitat computacional?, poden ser creatius els programes informàtics?, o poden ser creatius els programes de la IA generativa?

A més dels aspectes conceptuals i tècnics, els autors també exposen les seves reflexions sobre aspectes socials i ètics de les creacions digitals, com ara: l'impacte en activitats humanes (art, docència, cuina, etc.), l'impacte en els llocs de treball, la propietat intel·lectual, l'ús per a suplantacions d'identitat o la necessitat d'una regulació.

En resum, com es diu al pròleg, el llibre «ens submergeix en el present tecnohumanista que vivim, una època en què potser sorgeixen més preguntes que no pas respostes tancades».

Creativitat digital

Edició a càrrec d'Antoni Hernández-Fernández

Data d'edició: 2023

Descripció física: 124 p.

ISBN: 978-84-10008-08-3

ISBN digital: 978-84-10008-09-0

Editorial: Iniciativa Digital Politècnica

Descàrrega gratuïta a: <https://upcommons.upc.edu/handle/2117/395833>.

Diccionaris terminològics publicats pel TERMCAT: novetats del 2023

Resum de les novetats principals anunciades pel TERMCAT durant el 2023 respecte dels seus diccionaris terminològics en l'àmbit de la tecnologia:

— 15 juny 2023. *Terminologia de les plataformes de vídeo a la carta*: <https://www.termcat.cat/ca/actualitat/noticies/termcat-publica-la-terminologia-les-plataformes-video-la-carta>.

— 21 setembre 2023. *Joc per donar a conèixer els termes que designen les icones de menú*: <https://www.termcat.cat/ca/actualitat/noticies/termcat-crea-joc-donar-coneixer-els-termes-que-designen-les-icones-menu>.

— 27 setembre 2023. *Diccionari de química*: <https://www.termcat.cat/ca/actualitat/noticies/diccionari-quimica-sactualitza-terminologia-denginyeria-quimica>.

— 19 octubre 2023. *Intel·ligència artificial: Vocabulari bàsic*: <https://www.termcat.cat/ca/actualitat/noticies/termcat-difon-vocabulari-basic-la-intelligencia-artificial-una-nova-infografia>.